

Carlo Levi

Christus kwam niet verder dan Eboli

Nieuw Amsterdam

**CARLO LEVI,
CHRISTUS KWAM
NIET VERDER
DAN EBOLI**

Uitgeverij Nieuw Amsterdam
ISBN 9789046809990
Paperback € 19,99

Deze column is gepubliceerd in:

50 VitaalPlus

VGS Media BV

COLUMN

Stineke Dirkzwager

Boekhandel Praamstra

Carlo Levi,

Christus kwam niet verder dan Eboli

In 1935 werd kunstenaar en schrijver Carlo Levi (1902-1975) door het regime van Mussolini verbannen naar het onherbergzame zuiden van Italië, niet omdat hij joods was maar vanwege zijn antifascistische activiteiten. Het boek 'Christus kwam niet verder dan Eboli' schreef hij tijdens de Tweede Wereldoorlog terwijl hij ondergedoken zat in Florence. Het verscheen in 1945 en was een instant-succes. Sindsdien wordt het gezien als een van de belangrijkste boeken van de 20e eeuw. In 1979 werd het verfilmd door Francesco Rosi.

Levi kwam uit een welvarende Turijnse familie en omdat hij dat aan zijn stand verplicht was studeerde hij medicijnen, maar veel liever wilde hij schilderen en schrijven. Zijn ballingschap bracht hem aanvankelijk naar Grassano, vlakbij Matera (nu culturele hoofdstad van Europa), maar dit stadje werd te mondain voor hem gevonden dus werd hij overgeplaatst naar Aliano (in het boek Gagliano genoemd) in het zuidelijke gedeelte van de provincie Basilicata. Een gehucht, slechts bereikbaar via een smalle weg vol haarspeldbochten langs diepe ravijnen, gelegen in een dor landschap, armoedig en troosteloos.

Bij zijn aankomst bleek dat zijn faam hem al vooruitgesnelde was, niet die als kunstenaar maar als arts. De eerste dag al stond een stoet vrouwen en kinderen voor zijn deur in de verwachting dat hij hen medische hulp kon bieden. En ofschoon Levi nog nooit eerder zijn beroep als arts had uitgeoefend kon hij niet anders dan deze mensen helpen.

Door zijn status als arts en kunstenaar uit het rijke noorden nam hij een bijzondere positie in in Aliano. Want hoewel hij daar verbleef als banneling werd hij gerespecteerd door de plaatselijke notabelen, terwijl hij door zijn contacten met zijn arme patiënten een diep inzicht kreeg in hun levensomstandigheden.

Deze omstandigheden waren deplorabel. Het ontbrak de dorpingen aan hygiëne en opleiding, er heerste armoede en ziekte, vooral malaria. Levi voelde zich teruggeworpen in de tijd. Maar gaandeweg leerde hij deze arme mensen beter kennen en kreeg hij steeds meer bewondering voor de manier waarop zij hun omstandigheden het hoofd boden. Hij ging van ze houden. Deze mensen geloofden in de natuur in al zijn verschijningsvormen en in tovenarij. Ze werden klein gehouden door de plaatselijke overheid die zelfgenoegzaam en incompetent was en door de staat die hen links liet liggen. De inwoners van Aliano zeiden zelf: "We zijn geen christenen, Christus kwam niet verder dan Eboli" (100 km ten noorden van Aliano). Met christenen bedoelden ze mensen ... "Nog minder dan beesten zijn wij."

Uiteindelijk werd zijn verbanning na 8 maanden opgeheven en vertrok hij, met pijn in zijn hart. Zijn verblijf had hem voor altijd veranderd.

Met een scherp observerend oog en vol humor beschrijft Levi de kracht en de schoonheid van deze samenleving met zijn oeroude normen en waarden. Dit boek laat zien wat beschaving in feite is: mededogen en aandacht voor elkaar. En hoewel het al 75 jaar geleden geschreven is heeft het niets aan zeggingskracht ingeboet, en is het nog steeds relevant.

